

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecká sněmovna

2005

IV. volební období

1019

Vládní návrh

na vydání

**kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu
s ratifikací Smlouva mezi Belgickým královstvím, Českou republikou,
Dánským královstvím, Spolkovou republikou Německo, Estonskou
republikou, Řeckou republikou, Španělským královstvím, Francouzskou
republikou, Irskem, Italskou republikou, Kyprskou republikou, Lotyšskou
republikou, Litevskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím,
Maďarskou republikou, Republikou Malta, Nizozemským královstvím,
Rakouskou republikou, Polskou republikou, Portugalskou republikou,
Republikou Slovinsko, Slovenskou republikou, Finskou republikou,
Švédským královstvím, Spojeným královstvím Velké Británie a Severního
Irska a Bulharskou republikou, Rumunskem
o přistoupení Bulharské republiky a Rumunska k Evropské unii,
podepsaná
dne 25. dubna 2005 v Lucemburku**

Předkládací zpráva pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky

k návrhu na vyslovení souhlasu s ratifikací

**Smlouvy mezi Belgickým královstvím, Českou republikou, Dánským královstvím,
Spolkovou republikou Německo, Estonskou republikou, Řeckou republikou,
Španělským královstvím, Francouzskou republikou, Irskem, Italskou republikou,
Kyperskou republikou, Lotyšskou republikou, Litevskou republikou, Lucemburským
velkovévodstvím, Maďarskou republikou, Republikou Malta, Nizozemským
královstvím, Rakouskou republikou, Polskou republikou, Portugalskou republikou,
Republikou Slovinsko, Slovenskou republikou, Finskou republikou, Švédským
královstvím, Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska a Bulharskou
republikou, Rumunskem o přistoupení Bulharské republiky a Rumunska
k Evropské unii**

Bulharská republika a Rumunsko požádaly o přistoupení k Evropské unii (dále jen „EU“) v roce 1995. Jednání o podmínkách členství byla zahájena v únoru 2000 a zakončena na zasedání Evropské rady v prosinci 2004. Proces vyjednávání byl završen vypracováním Smlouvy o přistoupení Bulharské republiky a Rumunska k Evropské unii (dále jen „Smlouva o přistoupení“). Ke Smlouvě o přistoupení je připojen Závěrečný akt.

Smlouva o přistoupení je sjednána jako jedna smlouva pro obě země. Na jejím základě by se obě země současně měly stát, za podmínky ratifikace všemi smluvními stranami, členskými státy EU dne 1. ledna 2007. Tento postup, který byl použit i u minulých rozšíření EU, umožní navázání smluvních vztahů jak mezi stávajícími a novými členskými státy, tak i mezi novými členskými státy navzájem.

Text Smlouvy o přistoupení byl připravován v návaznosti na dílčí uzavírání jednání o přistoupení Bulharské republiky a Rumunska k EU po jednotlivých kapitolách. Vedle formulování výsledků jednání do smluvního textu byly připravovány i úpravy zakládajících smluv a sekundární legislativy ES/EU (tzv. technické adaptace). Účelem těchto úprav bylo zajistit znění všech právních aktů ES/EU v takové podobě, aby je bylo možné řádně aplikovat v rozšířené EU.

Smlouva o přistoupení byla podepsána dne 25. dubna 2005 poté co byla schválena ze strany orgánů EU v souladu s ustanoveními článku 49 Smlouvy o EU. Za Českou republiku ji podepsali velvyslanec a stálý představitel České republiky při Evropské unii Jan Kohout a náměstek ministra zahraničních věcí Vladimír Müller. Podmínkou vstupu Smlouvy o přistoupení v platnost je ratifikace všemi jejími smluvními stranami. Ratifikační proces má být ukončen do 31. prosince 2006; k tomuto dni musí být uloženy všechny ratifikační listiny u depozitáře, kterým je vláda Italské republiky. V případě, že Smlouva o přistoupení nebude ratifikována Bulharskou republikou nebo Rumunskem, nevstoupí v platnost ta ustanovení, která se týkají dotčeného přistupujícího státu. Pokud by ji neratifikoval některý stávající členský stát, nevstoupila by v platnost a rozšíření by se v předpokládaném termínu neuskutečnilo. Předpokládaným dnem vstupu v platnost je 1. leden 2007.

Charakteristika Smlouvy o přistoupení a Závěrečného aktu

Smlouva o přistoupení sestává z vlastní Smlouvy o přistoupení Bulharské republiky a Rumunska k Evropské unii (dále jen „Smlouva“). Jejími nedílnými součástmi jsou Akt o podmínkách přistoupení Bulharské republiky a Rumunska a o úpravách smluv na nichž je založena Evropská unie (dále jen „Akt“) a Protokol o podmínkách a opatřeních pro přijetí Bulharské republiky a Rumunska do Evropské unie (dále jen „Protokol“). V souladu s článkem 2 Smlouvy se Akt použije v případě, že Smlouva o Ústavě pro Evropu (dále jen „Ústava“) nebude dne 1. ledna 2007 v platnosti, a to až do dne vstupu Ústavy v platnost. V případě, že Ústava vstoupí v platnost po přistoupení, bude Akt nahrazen Protokolem ke dni vstupu Ústavy v platnost. Pokud bude v době vstupu v platnost Smlouvy o přistoupení platná i Ústava, použije se Protokol. Na Akt a Protokol navazují 9 příloh a dodatků k nim.

Smlouva obsahuje 6 článků. **Čl. 1** stanoví, že Bulharská republika a Rumunsko se stávají členy EU a stranami Ústavy a Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii, jak byly změněny nebo doplněny. Podmínky a ujednání pro přijetí jsou stanoveny v Protokolu, který tvoří nedílnou součást Smlouvy. Protokol, včetně příloh a dodatků, se připojuje k Ústavě a ke Smlouvě o založení Evropského společenství pro atomovou energii a jeho ustanovení tvoří nedílnou součást těchto smluv. **Čl. 2** pak stanoví, že v případě, že Ústava nebude v den přistoupení v platnosti, stanou se Bulharská republika a Rumunsko smluvními stranami smluv, na nichž je EU založena, jak byly změněny nebo doplněny. Podmínky přijetí a úpravy smluv, na nichž je EU založena, jež si toto přijetí vyžaduje, a které se použijí ode dne přistoupení do dne vstupu Ústavy v platnost, jsou pak stanoveny v Aktu, jehož ustanovení tvoří nedílnou součást Smlouvy. Podle **čl. 3** se ustanovení týkající se práv a povinností členských států, jakož i pravomoci a příslušnosti orgánů Unie, stanovená smlouvami, jichž se Bulharská republika a Rumunsko stávají smluvními stranami, vztahují i na tuto smlouvu. **Čl. 4** řeší otázku ratifikace Smlouvy o přistoupení smluvními stranami a uložení ratifikačních listin u depozitáře nejpozději do 31. prosince 2006. Předvídá vstup v platnost Smlouvy o přistoupení k 1. lednu 2007 za podmínky, že před tímto datem budou uloženy všechny ratifikační listiny. Dále řeší případ, že ratifikační listiny nebudou uloženy včas některým z nově přistupujících států. Tento článek rovněž předvídá možnost, že za podmínek jím blíže vymezených vstoupí Smlouva o přistoupení v platnost, bez ohledu na uložení všech ratifikačních listin, až dnem 1. ledna 2008 a to tehdy, pokud Rada přijme rozhodnutí podle článku 38 Protokolu/článku 39 Aktu. **Čl. 5** stanoví, že znění Ústavy vypracované v jazyce bulharském a v jazyce rumunském je připojeno ke Smlouvě o přistoupení. **Čl. 6** pak stanoví, že Smlouva je sepsaná v jediném vyhotovení ve 23 jazycích (tj. všech úředních jazycích stávajících i nových členských států EU), přičemž všechna znění mají stejnou platnost.

Nedílnou součástí Smlouvy je Protokol, který sestává z 5 částí a 60 článků a Akt sestávající v 5 částech z 61 článků.

V části první Protokolu a Aktu – Zásady - jsou v **čl. 1** definovány základní pojmy a v **čl. 2** zakotvena zásada, že dnem přistoupení se ustanovení Ústavy, Smlouvy o Evropském společenství pro atomovou energii (Protokol), původních smluv (Akt) a aktů přijatých orgány EU před přistoupením stávají závaznými pro nové členské státy a uplatňují se v těchto státech za podmínek zde uvedených. **Články 3 a 6** Protokolu/Aktu vymezují mezinárodní dohody a smlouvy, ke kterým se Bulharská republika a Rumunsko zavazují přistoupit či ke kterým vstupem v platnost Smlouvy o přistoupení přistoupí, stanoví způsoby pro přistoupení k těmto instrumentům a řeší otázku jejich případných úprav. **Čl. 4** Protokolu a Aktu pak řeší

závaznost a aplikovatelnost schengenského acquis v Bulharsku a Rumunsku ode dne přistoupení. Podle **čl. 5** Protokolu/Aktu se nové členské státy účastní hospodářské a měnové unie ode dne přistoupení jako členský stát, na který se vztahuje výjimka ve smyslu článku III-197 Ústavy (čl. 122 Smlouvy o založení ES). **Čl. 7** řeší způsob zrušení nebo přijímání změn ustanovení Protokolu/Aktu.

Část druhá Protokolu - Úpravy Ústavy - obsahuje hlavu I - Ustanovení o orgánech - a hlavu II - Jiné úpravy. Jedná se o úpravy, které si vyžádá přistoupení nových členských států (např. změna Protokolu o statutu Soudního dvora, změna Protokolu o statutu Evropské investiční banky s novými údaji částek základního kapitálu upsaných novými členskými státy, změna územní působnosti Ústavy). Část druhá Aktu - Úpravy smluv – podobně obsahuje hlavu I - Ustanovení o orgánech a hlavu II - Jiné úpravy. V **článku 9** Aktu je řešen počet zastupitelů volených v jednotlivých členských státech do Evropského parlamentu ve volebním období 2009 – 2014. **Čl. 10** Aktu pak vymezuje váhu hlasů členů Rady, má-li se Rada usnést kvalifikovanou většinou. K přijetí aktů Rady bude potřeba nejméně 255 hlasů většiny členů v případech, kdy akty mají být přijaty na návrh Komise. V ostatních případech se k přijetí aktů Rady vyžaduje nejméně 255 hlasů alespoň dvou třetin členů. Další ustanovení se týkají změny Protokolu o statutu Soudního dvora, počtu členů Hospodářského a sociálního výboru, Výboru regionů a Výboru pro vědu a techniku, změn Protokolu o statutu Evropské investiční banky a změny čl. 299 odst. 1 Smlouvy o založení ES, kterou se rozšiřuje územní působnost Smlouvy o založení ES o Bulharsko a Rumunsko.

Část třetí Protokolu a Aktu – Trvalá ustanovení - obsahuje hlavu I - Úpravy aktů přijatých orgány a hlavu II – Jiná ustanovení. Tato část se týká adaptací právních aktů přijatých orgány EU, odkazuje na přílohy III a IV Protokolu/Aktu a stanoví, že akty uvedené v těchto přílohách se upravují podle těchto příloh. Obdobně se opatření uvedená v seznamu v příloze V Protokolu/Aktu uplatňují za podmínek stanovených v této příloze.

Část čtvrtá Protokolu a Aktu - Dočasná ustanovení – obsahuje nejprve hlavu Přechodná opatření, která jsou uvedena v přílohách VI a VII a která se vztahují na Bulharskou republiku a Rumunsko za podmínek v těchto přílohách stanovených, dále hlavu Ustanovení o orgánech, která stanoví počet členů Bulharska a Rumunska v Evropském parlamentu pro období ode dne přistoupení do počátku volebního období Evropského parlamentu 2009 – 2014, hlavu Finanční ustanovení, ve které jsou pro Bulharsko a Rumunsko řešeny splátky částek upsaného základního kapitálu Evropské investiční banky, platby příspěvků do Výzkumného fondu pro uhlí a ocel, stanovena pravidla pro řízení předvstupní pomoci Bulharsku a Rumunsku po jejich přistoupení, finanční pomoc EU Bulharsku a Rumunsku a částky pro strukturální opatření. **Článek 33** Protokolu/**článek 34** Aktu řeší podpory pro rozvoj venkova v Bulharsku a Rumunsku pro léta 2007 - 2009 a pro celé programové období let 2007 – 2013 a odkazuje na relevantní ustanovení přílohy VIII. V jejich rámci jsou pak řešeny i přímé platby v zemědělství. Politické a finanční dopady těchto opatření se budou projednávat v rámci finančního výhledu 2007-2013.

V rámci hlavy Jiná ustanovení jsou stanoveny podmínky a pravidla pro přijetí tzv. ochranných opatření, o která mohou, v souladu s **článkem 35** Protokolu/**článku 36** Aktu, Bulharsko a Rumunsko či každý stávající členský stát vůči novým členským státům, požádat. **Články 36 a 37** Protokolu/ **články 37 a 38** Aktu pak stanoví pro případ, že nové členské státy nesplní závazky přijaté v rámci jednání o přistoupení a způsobí tím vážné narušení fungování vnitřního trhu, možnost Komisi přijmout vůči těmto státům vhodná ochranná opatření. Při splnění podmínek uvedených v **článku 38** Protokolu/**článku 39** Aktu - pokud je na základě

kontroly plnění závazků Bulharska a Rumunska v rámci přístupových jednání zřejmé, že připravenost k přijetí a provádění *acquis* v těchto zemích je taková, že existuje vážné riziko, že některý z těchto států není zjevně připraven na to, aby ke dni přistoupení 1. ledna 2007 splňoval v řadě významných oblastí podmínky členství – předvídají tato ustanovení možnost, aby Rada na doporučení Komise rozhodla o odložení přistoupení dotyčného státu o jeden rok na 1. leden 2008.

Část pátá Protokolu/Aktu – Ustanovení k provedení Protokolu (Aktu) - obsahuje hlavu I - Ustavení orgánů a subjektů – která stanoví povinnost Evropskému parlamentu, Radě EU, Soudnímu dvoru a Soudu prvního stupně upravit své jednací řády v důsledku přistoupení, upravuje jmenování členů Komise z nových členských států, délku jejich funkčního období, doplnění soudců Soudního dvora a Soudu prvního stupně, členů Účetního dvora, Výboru regionů a Hospodářského a sociálního výboru. Hlava II – Použitelnost aktů orgánů - pak stanoví podmínky, za kterých jsou jednotlivé akty orgánů EU použitelné pro Bulharsko a Rumunsko. Podle **článku 54** Protokolu/**článku 55** Aktu může Rada na návrh Komise nebo Komise, pokud byl původní akt přijat Komisí, na základě řádně odůvodněné žádosti Bulharska nebo Rumunska předložené Komisi nejpozději ke dni přistoupení, učinit opatření spočívající v dočasných odchylkách od aktů orgánů přijatých mezi 1. říjnem 2004 a dnem přistoupení. **Článek 55** Protokolu/**článek 56** Aktu pak stanoví, že pokud akty orgánů přijaté před přistoupením vyžadují v důsledku přistoupení úpravy a jestliže tyto nezbytné úpravy nejsou stanoveny ani Protokolem a jeho přílohami (resp. Aktem a jeho přílohami) přijme za tímto účelem Rada na návrh Komise nebo Komise, pokud byl původní akt přijat Komisí, nezbytné akty. Podle **článku 57** Protokolu/**článku 58** Aktu jsou znění aktů přijatých orgány před přistoupením, jež byla vypracována v jazyce bulharském nebo rumunském, ode dne přistoupení platná za stejných podmínek jako znění vypracovaná ve stávajících úředních jazycích a budou publikována v Úředním věstníku EU. V rámci hlavy - Závěrečná ustanovení - stanoví **článek 58** Protokolu/**článek 59** Aktu, že přílohy I – IX a dodatky k nim tvoří nedílnou součást Protokolu/Aktu.

Bulharská republika, Rumunsko a stávající členské státy vyjednaly ve Smlouvě o přistoupení přechodná období v oblastech volného pohybu osob, služeb, kapitálu, zemědělství, dopravní politiky, daní, sociální politiky a zaměstnanosti, energetiky, telekomunikací a informačních technologií, životního prostředí a hospodářské soutěže. Podrobnosti k jednotlivým přechodným obdobím lze nalézt v přílohách VI a VII.

Ke Smlouvě o přistoupení je připojen Závěrečný akt, který je politickým dokumentem nevykazujícím znaky mezinárodní smlouvy podle článku 49 Ústavy ČR. Obsahuje výčet smluvních dokumentů, na nichž je přistoupení Bulharska a Rumunska k EU založeno. K Závěrečnému aktu jsou rovněž připojena Prohlášení, a to Společná prohlášení stávajících členských států, Společné prohlášení stávajících členských států a Komise, Společné prohlášení SRN a Rakouska a Prohlášení Bulharské republiky. Závěrečný akt obsahuje dále Výměnu dopisů mezi EU a Bulharskou republikou a Rumunskem o informačním a konzultačním postupu při přijímání některých rozhodnutí a jiných opatření, jež je třeba přijmout v období před přistoupením.

Z vnitrostátního hlediska je Smlouva o přistoupení mezinárodní smlouvou ve smyslu článku 10a Ústavy ČR, neboť je smlouvou, která mění zakládající smlouvy - Smlouvu o založení Evropského společenství, Smlouvu o Evropském společenství pro atomovou energii a Smlouvu o Evropské unii - tedy smlouvy, jimiž došlo k přenosu některých pravomocí orgánů České republiky na ES/EU podle citovaného článku Ústavy ČR.

Významnou změnou, kterou přinese, je změna způsobu výkonu přenesené pravomoci. V důsledku přistoupení Bulharska a Rumunska do EU dojde ke změně váhy hlasu České republiky při rozhodování kvalifikovanou většinou v Radě EU a vstupem v platnost Smlouvy o přistoupení se vliv České republiky mírně sníží. Akt a Protokol obsahují obdobně jako v případě přistoupení ČR k EU nové pravomoci Rady EU: Rada EU bude oprávněna sjednávat protokoly, kterými nové členské státy přistoupí k tzv. smíšeným smlouvám, a to v těch částech, které jsou v pravomoci členských států. Pravomoc členských států vyslovit souhlas se změnou smíšené smlouvy, jíž jsou smluvní stranou, bude svěřena Radě EU. Další novou pravomocí bude pravomoc Rady EU provádět změny sekundárního práva zjednodušenou procedurou, tj. bez ingerence Evropského parlamentu, a to v případě těch změn komunitární legislativy, které nejsou zahrnuty ve Smlouvě o přistoupení a které se ukáží nezbytnými v souvislosti s přistoupením. K ratifikaci mezinárodní smlouvy podle článku 10a Ústavy ČR je třeba souhlasu Parlamentu, a to tzv. ústavní většinou – tedy třípětinovou většinou všech poslanců a třípětinovou většinou přítomných senátorů - nestanoví-li ústavní zákon, že k ratifikaci je třeba souhlasu daného v referendu, které by pak nahradilo souhlas Parlamentu k ratifikaci. Protože Smlouva o přistoupení není takového charakteru, který by nezbytnost vyslovení souhlasu občany v referendu odůvodňoval a zejména vzhledem k absenci předmětného ústavního zákona v současné době, je nezbytné schválení smlouvy parlamentní cestou. Tento způsob vnitrostátního schvalování nových rozšíření EU byl také doposud běžně volen ve starých členských státech.

Materiál byl projednán v meziresortním připomínkovém řízení, jehož výsledky jsou shrnuty v samostatné části materiálu „Výsledky připomínkového řízení“.

Smlouva o přistoupení je v souladu s ústavním pořádkem a ostatními součástmi právního řádu České republiky a s obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva.

Smlouva o přistoupení bude mít nepřímý dopad na státní rozpočet jako důsledek skutečnosti, že se Česká republika jako členský stát Evropské unie podílí na základě přesně stanovených pravidel na financování rozpočtu ES, ze kterého budou placeny příspěvky Bulharské republice a Rumunsku.

V Praze dne 13. dubna 2005

Předseda vlády

Struktura CD-ROMu

aa00001	Smlouva o přistoupení – Obsah
aa00002	Smlouva
aa00003	Protokol
aa00004	Protokol, příloha I – Seznam úmluv a protokolů, k nimž Bulharsko a Rumunsko přistoupí
aa00005	Protokol, příloha II – Seznam ustanovení schengenského acquis, která jsou závazná a použitelná v Bulharsku a Rumunsku od přistoupení
aa00006	Protokol, příloha III – Seznam uvedený v článku 15 Protokolu
aa00007	Protokol, příloha IV – Seznam uvedený v článku 16 Protokolu
aa00008	Protokol, příloha V – Seznam uvedený v článku 17 Protokolu
aa00009	Protokol, příloha VI – Seznam uvedený v článku 19 Protokolu: Bulharsko
aa00010	Protokol, příloha VII - Seznam uvedený v článku 19 Protokolu: Rumunsko
aa00011	Protokol, příloha VIII – Rozvoj venkova (podle článku 33 Protokolu)
aa00012	Protokol, příloha IX – Konkrétní závazky a požadavky přijaté Rumunskem při uzavření jednání o přistoupení
aa00013	Akt
aa00014	Akt, příloha I - Seznam úmluv a protokolů, k nimž Bulharsko a Rumunsko přistoupí
aa00015	Akt, příloha II - Seznam ustanovení schengenského acquis, která jsou závazná a použitelná v Bulharsku a Rumunsku od přistoupení
aa00016	Akt, příloha III - Seznam uvedený v článku 19 Aktu o přistoupení
aa00017	Akt, příloha IV - Seznam uvedený v článku 20 Aktu o přistoupení
aa00018	Akt, příloha V - Seznam uvedený v článku 21 Aktu o přistoupení
aa00019	Akt, příloha VI - Seznam uvedený v článku 23 Aktu o přistoupení: Bulharsko
aa00020	Akt, příloha VII - Seznam uvedený v článku 23 Aktu o přistoupení: Rumunsko
aa00021	Akt, příloha VIII - Rozvoj venkova (podle článku 34 Aktu o přistoupení)
aa00022	Akt, příloha IX - Konkrétní závazky a požadavky přijaté Rumunskem při uzavření jednání o přistoupení
aa00023	Závěrečný akt
aa00024	Prohlášení
aa00025	Výměna dopisů mezi Evropskou unií a Bulharskou republikou a Rumunskem o informačním a konzultačním postupu při přijímání některých opatření
st05550	Úpravy aktů nezbytné z důvodu přistoupení, u nichž Coreper dne 3. února 2005 dosáhl politické dohody
ad1 – ad 20	

N á v r h

U S N E S E N Í

Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky

k vládnímu návrhu, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s ratifikací Smlouva mezi Belgickým královstvím, Českou republikou, Dánským královstvím, Spolkovou republikou Německo, Estonskou republikou, Řeckou republikou, Španělským královstvím, Francouzskou republikou, Irskem, Italskou republikou, Kyprskou republikou, Lotyšskou republikou, Litevskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Maďarskou republikou, Republikou Malta, Nizozemským královstvím, Rakouskou republikou, Polskou republikou, Portugalskou republikou, Republikou Slovinsko, Slovenskou republikou, Finskou republikou, Švédským královstvím, Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska a Bulharskou republikou, Rumunskem o přistoupení Bulharské republiky a Rumunska k Evropské unii, podepsaná dne 25. dubna 2005 v Lucemburku

Poslanecká sněmovna dává souhlas k ratifikaci Smlouvy mezi Belgickým královstvím, Českou republikou, Dánským královstvím, Spolkovou republikou Německo, Estonskou republikou, Řeckou republikou, Španělským královstvím, Francouzskou republikou, Irskem, Italskou republikou, Kyprskou republikou, Lotyšskou republikou, Litevskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Maďarskou republikou, Republikou Malta, Nizozemským královstvím, Rakouskou republikou, Polskou republikou, Portugalskou republikou, Republikou Slovinsko, Slovenskou republikou, Finskou republikou, Švédským královstvím, Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska a Bulharskou republikou, Rumunskem o přistoupení Bulharské republiky a Rumunska k Evropské unii, podepsané dne 25. dubna 2005 v Lucemburku.